

Astrale mysteriën in een pelgrimshoed: SANTIAGO DE COMPOSTELA

Ludo Noens

In 1969 zag ik de curieuze film *La Voie Lactée* (De Melkweg) van de Mexicaanse regisseur Luis Buñuel. Azend op wat klein profijt besluiten twee Franse zwervers naar de Spaanse bedevaartstad Santiago de Compostela te trekken langs de fameuze *Camino* of pelgrimsroute. Tijdens hun avontuurlijke tocht komen zij via magisch-realistische misstappen ook in diverse tijdperiodes terecht en worden geconfronteerd met bizarre christelijke sekten en intrigerende theologische disputen.

Meer dan drie decennia later bevonden wij ons zélf voor het eerst in de veelbesproken Galicische stad, in 1985 door de UNESCO tot 'World Heritage' site verklaard. Om eerlijk te zijn, zonder pijnlijke voeten, want even buiten de stadskern stond onze wagen geparkeerd.

En liet het nu toevallig een *Año Xacobeo* zijn!

Paus Alexander III zou in 1179 elk jaar Heilig hebben verklaard waarin de naamdag van de heilige Jakobus (25 juli) op een zondag valt. In Santiago wordt dan een jubileumaflaat verleend aan de gelovigen die aan zekere devote voorwaarden hebben voldaan.

In de labyrinthische wijk rond de flamboyante kathedraal, waar taveerne en kleinhandel verwoed floreren, mierde het die zonnige septemberochtend enthousiast van bedevaart- en vakantiegangers, padvindders en gebedsgroepen, studenten en straatmuzikanten.

Ook de *guardia civil* was nadrukkelijk aanwezig. In León hadden we een paar dagen eerder in een lokale krant gelezen dat de Baskische ETA knaltuig in Santiago en La Coruña had laten ontploffen.

Gedesoriënteerd door zoveel animo gingen we ons aansluiten bij een onrustig deinende en zingende rij die stapsgewijs in een kerkportaal verdween. Vast wel de hoofdingang. Voetje voor voetje schoven we dichtertussen uitpuilende rugzakken en wapperende banieren (de ware *jacquet* of *coquillart* draagt vanouds de karakteristieke attributen: pelgrimstaf, drinkbeker, bedelvaatje, opgepinde St.-Jakobschelp).

Eens binnen – vrijwel een uur later – zagen wij onze vergissing in, maar van teleurstelling was niet echt sprake.

Zeker, de echte hoofdingang aan de Praza do Obradoiro kon je op dit redelijk vroege moment nog probleemloos binnenglippen, maar de reden waarom voor déze zogeheten Heilige Poort aan de Praza Quintana zoveel verwachtingsvolle drukte heerste, werd ons weldra duidelijk. De entree langs het koor van de kerk – slechts geopend in een jubileumjaar – gaf toegang tot de achterkant van het altaar. Een paar trede klimmen en over de schouder van een granieten beeld kreeg je een fraai dieptezicht door het hele schip van de Romaanse kerk (die pas in de 18de zijn barokke buitenfaçade kreeg).

Het beeld in kwestie stelt de heilige Jakobus voor, gehuld in een kostbare zilveren mantel. Het is de bedoeling dat je als pelgrim dat rijkversierd beeld omarmt en eventueel kust. Veel tijd om te beseffen waar je eigenlijk mee bezig bent, was er niet, achter je rug werd er ongeduldig gedrumd.

Langs een doorgang onder het altaar bereikten we de crypte, waar in een zilveren kist de stoffelijke resten van de heilige Jakobus rusten (zo wordt althans beweerd). Sinds meer dan duizend jaar komen van over heel Europa bedevaartgangers en boetelingen vermoeid maar gelukkig hier vol overgave hun dankbare knieval doen.

JAKOBUS DE OUDERE

De *Sant'Iago* of heilige Jakobus waaraan de Galicische stad haar naam ontleent, betreft de apostel. Samen met Petrus en Johannes vormde Jakobus het uitverkoren drietal waarmee Jezus vaak alleen optrok. Hij wordt de Oudere (of de Meerdere) genoemd, ter onderscheiding van Jakobus de Jongere (Grieks: 'de kleine') of de Rechtvaardige, vrijwel zeker één van Jezus' broers.

Jakobus de Oudere was de zoon van Zebedeus en Maria-Salome. Zijn jongere broer was de apostel Johannes, waaraan het naar hem genoemde evangelie wordt toegeschreven. Volgens Marcus 3:17 gaf Jezus het tweetal de bijnaam *Boanerges*, wat betekent 'Zonen van de donder'.

Schriftverklaarders vertellen ons dat deze uitdrukking slaat op hun ijverig en temperamentvol karakter. Misschien is er ook nog om een ándere reden een verband met Lucas 9:55, waarin staat:

'Toen de discipelen Jakobus en Johannes dit zagen (nl. ongestuvige dorpelingen) zeiden zij: "Heer wilt gij dat wij zeggen

dat er vuur van de hemel neerdaalt om hen te verdelgen?" Maar Jezus keerde zich om en bestrafte hen.'

Het is overigens waarschijnlijk dat Maria-Salome identiek is aan de ook in de evangeliën voorkomende Maria (vrouw van) Clopas. Omdat Maria Clopas een zuster is van de Maagd Maria, zijn Jakobus en Johannes vermoedelijk Jezus' directe neven. Waardoor het ontstaan van het christendom op een familiale onderneming begint te lijken.

Volgens Handelingen 12:2 liet koning Herodes Agrippa I de apostel Jakobus onthoofden (rond het jaar 44).

In 1260 vloeide uit de pen van de dominicaan Jacques de Voragine een *Legenda Aurea* over de eerdere lotgevallen van Jakobus. De historie stond overigens al te lezen in de *Codex Calixtinus* uit 1139, waarin de Franse monnik Aymeric Picaud bovendien de eerste pelgrimsroute naar Santiago in detail beschrijft.

Deze teksten verklaren dat de vurige apostel na Jezus' hemelvaart een tijd in Judea en Samaria predikte, alvorens een zevenjarige rondreis door de toenmalige Romeinse provincie Hispania te maken. Op het Iberische schiereiland trok Jakobus maar negen bekeerlingen aan. Teleurgesteld keerde hij terug naar Judea. Daar kreeg hij het fameus aan de stok met de geduchte tovenaars Hermogenes en diens pupil Philetus. Het eindigde ermee dat de twee duivelskunstenaars zich tot het christendom bekeerden.

Na nog menig mirakel te hebben verricht, verloor de apostel Jakobus ten slotte in Jeruzalem zijn hoofd. Met hem werd ook Josias terechtgesteld; zelfs op weg naar zijn executie had Jakobus deze joodse schriftgeleerde nog tot het evangelie weten te brengen.

KONINGIN LUPA

Maar hier begint de Gouden Legende pas goed.

Jakobus' trouwe leerlingen Athanasius en Theodorus laadden diens lichaam na zijn terechtstelling in een bootje en gaven zich stuurloos over aan de Middellandse-Zeegolven. De hand Gods joeg het vaartuig door de Straat van Gibraltar en liet het na zeven dagen stranden bij Padrón, een vlek bij één van de vele riviermonden aan de Galicische kust (waar in de parochiekerk nog steeds de *pedrón* te zien is, de steen waaraan Jakobus' schuit werd geankerd).

Aldus kreeg de gefrustreerde apostel als het ware zijn tweede kans om het Spaanse volk nader tot God te brengen.

Athanasius en Theodorus stelden spoedig vast dat zij in het ongestuurde 'Rijk van de Wolvin' waren terechtgekomen. Koningin Lupa 'schonk' hen vals een koppel wilde stieren om de kar met het lichaam van Jakobus naar een passende rustplaats te voeren. Onderweg kwam het tot een gevecht met een verschrikkelijke draak. Er volgden nog andere gevaren, maar niet alleen trotseerde het doortastende tweetal die met brio, ook slaagden zij erin de wilde stieren te temmen.

Het eindigde ermee dat een tot inkeer gekomen koningin Lupa zich tot het christendom bekeerde. De stoffelijke resten van Jakobus vonden ten slotte in haar eigen paleis vrede in een stenen sarcofaag. Zijn twee trouwe leerlingen werden later aan zijn zijde begraven.

THEODOMIR

Allengs verdween samen met het 'Rijk van de Wolvin' ook koningin Lupa's fraaie paleis. Een paar eeuwen later wist niemand nog waar het graf van Jakobus zich precies had bevonden.

Begin 5de eeuw vielen de Germaanse Visigoten het Iberische schiereiland binnen en stichtten er hun koninkrijk. In 711 werden zij op korte tijd overmeesterd door de snel oprukkende moslims. Tien jaar later werden deze laatsten helemaal in het noorden van het schiereiland tegenhouden door veldheer Pelayo, die hen versloeg in de Slag bij Covadonga. De stichting van het christelijke koninkrijkje Asturias markeert het begin van de langzame herovering op de Moren van heel Spanje.

Volgens de *Historia Compostellana* raakte in het jaar 813 de herder Pélagio geïntrigeerd door een blauw licht dat hij 's nachts herhaaldelijk had waargenomen op een beboste heuvel ten westen van de berg Pedroso. Bij wolkenvrije hemel zag hij boven dat licht telkens ook een nadrukkelijk fonkelende ster verschijnen.

Pélagio ging er Théodomir over aanspreken, bisschop van de toenmalige provincie Iria Flavia. Menende dat het om een hemels teken ging, liet Théodomir op de heuvel graafwerken uitvoeren. En het duurde inderdaad niet lang of men stootte op een marmeren optrekkje waaronder het verloren gewaande graf van Jakobus lag.

Dat was althans het oordeel van de bisschop van Iria Flavia; hij liet alvast een kapel bouwen om er de vermeende stoffelijke resten van de apostel in onder te brengen. Dat op deze plek een paar eeuwen later ontelbare pelgrims uit alle hoeken van Europa zouden afkomen, zal Théodomir wellicht niet meteen vermoed hebben.

Overigens raakten de resten van Jakobus nogmaals verloren in de 16de eeuw, nadat zij in veiligheid werden gebracht voor een dreigende profanatie door Britse vrijbuiters. In 1879 vond men in een voormalige sacristie achter het hoofdaltaar van de kathedraal van Santiago de 'beenderen van Jakobus' terug. Nadat paus Leo XIII in de bul *Omnipotens Deus* (1884) de Gouden Legende tot geschiedenis had verklaard, ontstond een Santiagorevival die pas goed tot bloei kwam midden 20ste eeuw.

In 1992 eerde paus Johannes-Paulus II de Galicische pelgrimstad met een persoonlijk bezoek; zijn opvolger Benedictus XVI deed het hem na in november 2010. Vandaag (vooral tijdens de zomermaanden) heerst er op de Camino een bijna-middeleeuwse drukte.

CAMPUS STELLAE

Om voor de hand liggende redenen werd altijd verondersteld dat de naam Compostela afgeleid is van *Campus Stellae* (het 'Sterrenveld' waar de tombe van Jakobus werd gevonden). De alombekende naam *Melkweg* voor de oudste pelgrimsroute naar Santiago zou hiervan zijn afgeleid.

De archeologische opgravingen onder de kathedraal tussen 1946 en 1954 brachten, behoudens artefacten uit de Bronstijd, de resten van een Romeinse Jupitertempel en een christelijke necropool aan het licht. Het is dan ook niet uitgesloten dat Compostela eigenlijk naar het woord *Compostum* of begraafplaats verwijst. Het kerklatinse woord *compostela* betekent trouwens letterlijk kerkhof.

Twijfel over de realiteit van de Jakobslegende is er ook binnen de kerk altijd geweest. Sommigen vermoeden zelfs dat onder het altaar van de Santiagokathedraal niet de beenderen van de vurige apostel liggen, maar die van Priscillianus van Avila. Een katholieke fractie liet deze gnostische ketter – met een gastoptreden in *La Voie Lactée* van Buñuel – martelen, veroordelen op grond van toverij en onthoofden in het jaar 386! Nog eeuwen later bleef de min of meer manicheïstische leer van bisschop Priscillianus vooral in Galicië populair.

In 1988 zou op een grote steen in een vroegchristelijk graf onder de kathedraal dan weer de naam ATHANASE zijn ontdekt, in Griekse lettertekens. Volgens de legende was Athanasius één van twee discipelen die naast Jakobus werden begraven in het paleis van koningin Lupa.

MATAMOROS

Alweer volgens de legende verscheen tijdens de slag bij Clavijo in 844 St.-Jakobus als reddende spookridders om koning Ordoño I bij te staan in zijn strijd tegen de ongelovige moslims. Er zouden er toen 60.000 omgekomen zijn. Jakobus werd hiervoor tot patroonheilige van Spanje uitgeroepen. Veel christenen waren niet gelukkig met de

transformatie van de vreedzame visser uit de evangeliën tot morenslachter (*Matamoros*).

De nog steeds bestaande pelgrimsweg *Camino Primitivo* liep toen van Théodomirs kapel tot aan Oviedo, hoofdstad van het koninkrijk Asturias. Het was koning Alphonso II de Kuise die als één van de eersten een bedevaart naar het graf van de apostel ondernam.

Een halve eeuw later liet koning Alphonso III in Santiago een basiliek optrekken om Jakobus' gebeente in onder te brengen; het heiligdom werd in 997 verwoest door El Mansour. Vanaf 1075 tot omstreeks 1188 kreeg de huidige Romaanse kathedraal vorm.

Inmiddels had de zogeheten *Camino Francés* het qua belangrijkheid van de *Primitivo* overgenomen: op Spaans territorium liep (en loopt nog) de Franse pelgrimsweg van Roncesvalles in de Pyreneeën via Pamplona, Burgos en León tot in Santiago. Toen het Heilig Land in de 11de eeuw veroverd werd door de Saracenen verving Santiago de Compostela Jeruzalem als belangrijkste bedevaartstad.

De Caminofaciliteiten werden georganiseerd door de benedictijnen van Cluny: hospitia (hotels), herbergen en kloosters rezen spoedig uit de grond langs de getraceerde route. Later ontstonden dan nog andere pelgrimswegen naar Santiago, komende uit de verschillende windrichtingen.

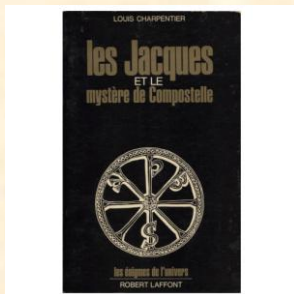
Gaandeweg begonnen ook alsmaar meer pseudopelgrims voor narigheid te zorgen: 'verklede' bedevaartgangers wierpen zich langs de eenzame weg onverhoeds op (meer begoede) pelgrims en lieten ze gepluimd achter. In 1175 confirmeerde paus Alexander III de statuten van een militaire Orde van Santiago die de Camino moest beschermen.

De bedevaart naar Santiago kende haar hoogtepunt in de 11de en 12de eeuw, om dan allengs aan populariteit te verliezen. De algehele onderne-
ming begon flink bergaf te gaan met de herovering van het hele Spaanse territorium op de Moren in 1492, de zogeheten *Reconquista*.

ESOTERIE

Vandaag gaat het weer goed met de Santiagopelgrimage, hoewel veel 'bedevaartgangers' niet langer geïnspireerd worden door devote motieven. Cultuurtoeristen, sportievelingen en documentairemakers hebben aan de Camino, die schier eindeloos door indrukwekkende landschappen en langs lieflijke dorpen loopt, een flinke en lonende brok.

Ook de *esoterici* hebben dankzij een aantal min of meer recente (vaak omstreden, maar succesrijke) publicaties de weg gevonden naar Compostela. Niet zozeer om er het graf van Jakobus te gaan eren, maar in de hoop onderweg het Grote Geheim te vinden...

In dit milieu is vooral het boek *Les Jacques et le mystère de Compostelle* (1971) van de Franse publicist Louis Charpentier bekend. Net zoals in zijn eerdere (door de academische historici verguisde) werken over de geheimen van de kathedraal van Chartres en van de tempeliersorde graaft Charpentier ook hier naar 'onder de pet gehouden' historische achtergronden.

Het algemene uitgangspunt van deze zogeheten esoterische geschiedenis – af en toe onderwerp van spraakmakende bestsellers – is dat een occulte onderstroom de normale politieke, economische en socioculturele geschiedenis begeleidt en haar niet zelden beïnvloedt.

Volgens de esoterici bestaat er een oeroude wijsheid, een archaische kennis die eens wereldomvattend was, maar die in de loop der eeuwen in de vergetelheid is geraakt. Die magische traditie wortelt in legendarische continenten als Hyperborea, Lemurië en Atlantis.

Een select gezelschap van Grote Ingewijden heeft die verloren gegane kennis van generatie op generatie aan elkaar doorgegeven, tot op de dag van vandaag.

Met deze historische samenzweringstheorie en met esoterie in het algemeen heeft de Italiaanse filosoof Umberto Eco in zijn ironische roman *De slinger van Foucault* (1988) op een interessante manier de draak gestoken.

STERRENWEG

Maar ook het oordeel van een filosoof of van een geschiedkundige is in grote mate gekleurd, in hun geval door sociocultureel bepaalde en geassimileerde academische voorwaarden.

Wat hebben Louis Charpentier en gelijkgestemde 'wilde denkers' over de Santiagobedevaart te vertellen?

Het is bekend dat de christelijke missionarissen die onze contreien kwamen kerstenen beslist een einde wilden maken aan de lokale heidense gebruiken. Dat deden zij in de regel door aan een hardnekkige plaatsgebonden cultus of overlevering een christelijke draai te geven. De Maagd Maria werd bijvoorbeeld vaak op de troon geplaatst van Keltische en Gallische natuurgodinnen.

Het terugvinden van het stoffelijke overschot van Jakobus in het noordelijke stukje christelijk Spanje van begin 9de eeuw valt 'toevallig' samen met de haast volledige Moorse bezetting van het hele Iberische schiereiland. Volgens Charpentier hebben de christelijke gezagsdragers toen een pelgrimsweg naar Jakobus' graf getraceerd over een veel oudere (en in de volksgeest hier en daar nog steeds gevaarlijk levende) sacrale 'heidense' route.

In de *Codex Calixtinus* is er sprake van keizer Karel de Grote die een visioen krijgt waarin hem wordt gemaand de 'Melkweg' naar Santiago te volgen. Charpentier ziet hierin slechts propaganda. Wat wel zijn belangstelling wekt, is de illustratie van dit incident op een relikwiekast in Aken: vanuit een torenvenster kijkt de biddende keizer op naar een dubbele rij sterren...

LEYLIJNEN

Deze sterrenrijen meent Louis Charpentier terug te vinden in een drietal parallelle leylijnen over West-Europa. Het was de Britse cartograaf Alfred Watkins die begin 20ste eeuw deze naam gaf aan archaische routes die via een lange rechte lijn – volgens recentere wichelroedelopers boven aardmagnetische 'krachtvelden' – talrijke archeologische sites, oeroude heiligdommen en specifieke landschapkenmerken met elkaar verbinden.

De eerste leylijn van Charpentier loopt dwars door Zuid-Engeland (51°18'). Min of meer parallel hiermee loopt de Bretoense leylijn (48°27'), die eigenlijk over heel Noord-Frankrijk loopt. Dan is er de originele dubbel-leylijn (42°36' en 42°30') die van de Catalaanse naar de Galicische kust loopt. Over deze laatste zouden de christelijke gezagsdragers de (geografisch ietwat afwijkende) *Camino Francés* of 'Melkweg' hebben gelegd.

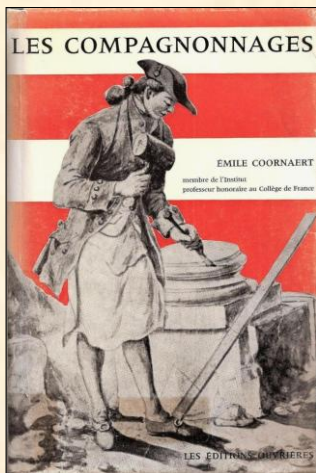
Hoe dan ook, talrijk zijn de naar sterren refererende bergpieken, heilige plaatsen en stadjes (Estella, Estillo, Lizarra, Liciella, Aster, enzovoort) die deze 'Melkweg' op één lijn aan elkaar rijgen. Aangezien er ook verrassend veel megalieten op staan, dateren de leylijnen misschien al uit het Neolithicum.

De routes van Charpentier lopen in oostwestelijke richting naar een estuarium aan de Atlantische Oceaan toe; reden voor hem om ze in verband te brengen met het verzonken Atlantis en de Bijbelse zondvloed. Hij acht het niet uitgesloten dat 'cultuurbrengers' uit het legendarische continent zo'n 12.000 jaar geleden West-Europa langs deze aangelegde 'krachtwegen' binnendrongen. Noach zou de groepsnaam zijn geweest van een aantal Atlantiers die na de watercatastrofe met hun schip aanspoelde bij de huidige stad Noya aan de Galicische westkust!

INITIATIE

Op de oorspronkelijke Melkweg is dus de 'traditionele kennis' achtergebleven, zo in trek bij de esoterische geschiedschrijvers. Zij werd een initiatieroute, in de middeleeuwen in het bijzonder gefrequentieerd door de ware erfgenamen van de megalietenbouwers: de steenkappers.

Onvermijdelijk denkt men dan aan de speculatieve vrijmetselarij. En inderdaad, de verbanden die de esoterici leggen met de zogeheten *Compagnons du Devoir*, nog steeds bestaande 'premaçonnieke' beroepsorganisaties, zijn soms intrigerend. Historici vinden over de Franse *compagnonnage* niets concreets dat van vóór de 16de eeuw dateert, maar uit archieven van andere West-Europese landen blijkt wel dat hun oorsprong ligt bij de 13de-eeuwse kathedraalbouwers.

In Frankrijk ondernamen aspirant-bouwvakkers een twee- tot zevenjarige werkreis rond Frankrijk (*Compagnons du Tour de France*), waarbij ze onderweg kennis en ervaring opdeden. De infrastructuur van de hele onderneming berustte op solidariteit en werd geregeld en gecontroleerd door een korps van *Anciens*. Volgens de esoterici zou een 'initiatieis' langs de oorspronkelijke Noord-Spaanse Melkweg (als een symbolische retour naar de Atlantische wortels) de opleiding hebben afgerond.

Net als bij de latere Britse vrijmetselarij was er bij de operationele *Compagnons* sprake van dood-en-verrijzenisrituelen, symbolische tekens en signaturen (naar het voorbeeld van neolithische petrogliefen in bouw- en grafstenen gegrift) en paswoorden. Ook gebruikelijk waren uitgesponnen geheime ceremoniën op basis van Bijbelse passages en katholieke sacramenten.

De vermeend parodiërende wending van deze ceremoniën leidde in 1651 tot een veroordeling door de Theologische Faculteit van de Sorbonne. Zeker is dat de onderlinge vijandschap tussen de verschillende *Compagnons*-obediënties herhaaldelijk de openbare orde in gevaar bracht. Het geheel onttaarde soms in gewelddadige confrontaties die deze tussen moderne straatbendes evenaren.

Vanaf de 18de eeuw is er in de Franse *Compagnons*-literatuur sprake van drie onderscheiden broederschappen. De *Enfants de Salomon* liet oorspronkelijk slechts metsers toe, evenals de zogeheten *Enfants de Maître Jacques*. De timmerlieden sloten zich aan bij de *Enfants du Père Soubise*. Later overkoepelde elk van deze broederschappen een groot aantal rivaliserende vakverenigingen.

Bij de bouwvakkers-steenkappers was er ook nog een verdeling tussen *Passants* en *Étrangers*. De laatsten, ontbonden begin 20ste eeuw, waren naast hun lidmaatschap bij de *Compagnons* ook vaak aangesloten bij een vrijmetselaarsloge. De *Compagnons Passants*, in de regel trouwe katholieken, blijven tot op de dag van vandaag voortleven.

GALLISCHE ARCHITECT

Le Livre du Compagnonnage van Agricol Perdiguier onthulde in 1841 voor het eerst details over de maçonniek klinkende *Légende de Maître Jacques*. Het verhaal gaat dat zo'n negen eeuwen vóór Christus een Gallische (Keltische) architect op uitnodiging van Hiram van Tyr (de Meester-Bouwer van de *Maçonnieke Legende*) naar Jeruzalem trok om er mee te werken aan de bouw van Salomons tempel. Deze Maître Jacques, die zijn geboortestad had verlaten op zijn vijftiende en het vak leerde in Griekenland, was zesentwintig toen hij inscheepte voor het Beloofde Land.

In Jeruzalem leverde hij zijn talrijke bijdragen aan het luisterrijke heiligdom. De koning van Israël wilde er de fameuze Ark des Verbonds in onderbrengen. In het bijzonder de twee zuilen *Jakin* en *Boaz* vóór de monumentale ingang kregen vorm onder Jacques' handen.

Overladen met eerbetuigingen keerde Maître Jacques ten slotte terug naar Zuid-Gallië. Zijn reisgezel en collega Père Soubise raakte ondertussen jaren om Jacques' populariteit bij zijn talloze leerlingen. Jacques ging aan land in Marseille, Soubise voer verder tot Bordeaux.

Drie jaar later overleefde Jacques een moordaanslag door leerlingen van Soubise. Op 47-jarige leeftijd werd de gevierde architect verraden door mensen uit eigen milieu en door vijf onverlaten effectief met messteken omgebracht.

Soubise, blijkbaar niet betrokken bij de wandaad, kreeg berouw over zijn hardnekkige afgunst. Drie dagen na de moord liet hij Maître Jacques begraven en zwoer de daders te zullen vinden...

ZONNECULTUS

Deze ontstaansmythe van de *Enfants de Maître Jacques* zou volgens historici grotendeels gestalte hebben gekregen uit een wisselwerking met de Britse speculatieve vrijmetselarij (waarvan men voor het eerst iets verneemt einde 17de eeuw). Aangaande de kern van de mythe is nog steeds niet duidelijk wie bij wie heeft gespiekt.

Overigens blijft de mogelijkheid open van een vroege en obscure link tussen de seculiere Maître Jacques van de *Compagnons* en de Galicische apostel Jakobus de Oudere. Volgens Louis Charpentier is *Jacques* de generische naam van het post-Atlantische megalietenfolk en de in hun wijsheden geï-

nitieerde bouwvakkers uit de middeleeuwen. Deze initiatie ondergingen de *Kinderen van Maître Jacques* langs de oorspronkelijke Galicische Melkweg. Vast staat dat vanouds de pelgrimsweg eigenlijk van Santiago doorliep naar Fisterre aan de Atlantische kust. Cabo Fisterre, oorspronkelijk Finisterre of *Finis Terrae*, werd zeker al sinds de Romeinse bezetting van Iberië als het 'eindpunt van de bekende wereld' beschouwd. De kust heet hier *Costa da Morta* (Kust van de Dood) en het watergeweld is er bij gelegenheid zeer verraderlijk.

Tijdens het Neolithicum zou hier een zonnecultus hebben gebloeid, gerelateerd aan het archaische idee dat het Dodenrijk in het verre westen ligt. Maar de levengevende vuurbal die 's avonds steevast in het Onbekende verdwijnt, komt iedere morgen ook zonder mankeren weer op. Fisterre is de ideale plek om een dood-en-verrijzenisinwijding af te ronden...

Referenties:

Louis Charpentier, *Les Jacques et le mystère de Compostelle*. Robert Laffont, Paris, 1971.

Raoul Vergez, *La pendule à Salomon*. Julliard, Paris, 1957.

Umberto Eco, *Foucault's Pendulum*. Secker & Warburg, London, 1989.

W. Scott-Elliot, *Legends of Atlantis and Lost Lemuria*. The Theosophical Publishing House, Wheaton, USA, 2000.

John Michell, *The View Over Atlantis*. Sago Press, 1969.

A. E. Waite, *A new encyclopaedia of freemasonry*. Wings Books, NY, 1996.

De Nieuwe Bijbelvertaling, © Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem, 2004. <http://compagnonnage.info/blog/blogs/blog1.php>